

РЕЦЕНЗІЯ

Офіційного рецензента кандидата медичних наук,
доцента кафедри оториноларингології з офтальмологією
Ряднової Віти Вікторівни

на дисертацію Іванченко Анни Юріївни

на тему: «Підвищення клінічної ефективності хірургічного лікування регматогенного відшарування сітківки шляхом оцінки імунологічних та анатомо-морфологічних показників», подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальності 222 «Медицина».

Актуальності обраної теми.

Однією з провідних причин сліпоти та інвалідності в офтальмології є відшарування сітківки. Дане захворювання є важливою медико-соціальною проблемою охорони здоров'я як в світі, так і зокрема в Україні, адже майже 70 % випадків розвивається в осіб працездатного віку. Поширеність регматогенного відшарування сітківки (РВС) серед дорослого населення України - 3 випадки на 10 тис. чоловік. За останніми даними закладів охорони здоров'я України відзначається зростання кількості хворих з РВС ока у середньому на 50 осіб за рік. Поширеність РВС у світі за даними літератури, становить близько 10–18 випадків на 100 000 населення на рік. У країнах Європи цей показник становить 6–10 випадків на 100 000 населення на рік.

Завдяки розвитку нових технологій в офтальмохірургії, хірургія регматогенного відшарування сітківки у даний час є атравматичним мікроінвазивним втручанням.

Сучасні методи лікування відшарування сітківки дозволяють домогтися анатомічного прилягання в 93-99% випадків, при цьому лише у 40% пацієнтів гострота зору становить після операції від 0,5 до 1,0, а у 60% залишається на тому ж рівні, що і до операції, або підвищується незначно. Порушення мікроциркуляторного русла у після операційному періоді впливають на відновлення функціональних результатів.

Все вище викладене обґрунтувало актуальність проведеного дослідження по виявленню причин невдоволення функціональними результатами, з метою подальшого підвищення клінічної ефективності хірургічного лікування РВС

Дисертаційна робота Іванченко А.Ю. присвячена визначенню проблеми покращення операційних функціональних результатів у пацієнтів з регматогенним відшаруванням сітківки (РВС) після вітректомії на підставі вивчення змін мікроциркуляторного русла та їх зв'язку з ангіопоетином-2 у скловидному тілі.

Тому актуальність дисертаційної роботи Іванченко Анни Юріївни є безперечною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація є самостійною науково-дослідною роботою. Дисертаційна робота виконана згідно з планом наукових робіт Полтавського державного медичного університету і є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри «Розробка діагностичних критеріїв змін очної поверхні та гангліозного шару сітківки за даними інтероферометрії та оптичної когерентної томографії» (№ держ. Реєстрації 0119U102848). Термін виконання НДР – 2020 - 2024 рр.

Ступінь обґрунтованості та достовірності отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні положення, сформульовані дисертантом, науково обґрунтовані і викладені на підставі поглибленого аналізу джерел літератури, результатів власних досліджень та їх обговорення. Застосовані дисертантом методи сучасні, високоінформативні, адекватні поставленій меті та завданням дослідження. Отримані результати наукових досліджень підтверджені адекватними і сучасними статистичними методами, достовірність результатів не викликає сумнівів.

Висновки роботи аргументовані, викладені на основі матеріалу дисертації, відповідають поставленим завданням.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Основною метою дисертаційної роботи Іванченко А.Ю. було покращення функціональних результатів (госторти зору) після хірургічного лікування регматогенного відшарування сітківки на підставі вивчення особливостей після

операційних змін мікроциркуляторного русла сітківки та їх зв'язку з ангіопоетином-2 у скловидному тілі.

Наукові результати дисертації опубліковані в 6 наукових виданнях, зокрема 4 статті: 2 статті, що входять до переліку Б наукових фахових видань України, в співавторстві з науковим керівником, 2 статті – у виданні, що входить до наукометричної бази даних SCOPUS; 2 - в тезах доповідей наукових конференцій, що відповідає вимогам до наукових публікацій здобувачів ступеня доктора філософії. Основні положення дисертаційної роботи пройшли апробацію на численних фахових науково-практичних конференціях.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Автором доповнено знання про морфологію та судинну архітекtonіку сітківки у пацієнтів після оперативного лікування регматогенного відшарування сітківки з відшаруванням макулярної ділянки та без відшарування макулярної ділянки. Підтверджено наукові дані про наявність зв'язку між змінами мікроциркуляторного русла та функціональними результатами у після операційному періоді.

Вперше встановлено рівень ангіопоетину-2 у хворих з РВС та його вплив на фовеальну аваскулярну зону (ФАЗ), парафовеальну щільність поверхневого капілярного сплетіння (ПФЩПКС) та парафовеальну щільність глибокого капілярного сплетіння (ПФЩГК) макулярної ділянки. У пацієнтів без відшарування макулярної ділянки даний показник коливався від 84,50 пг/мл до 268,3 пг/мл і склав у середньому $129,7 \pm 51,99$ пг/мл, у пацієнтів з відшаруванням макулярної ділянки від 103,7 пг/мл до 2065 пг/мл і становив у середньому $693,8 \pm 634,7$ пг/мл.

Вперше виявлено концентрацію ангіопоетину-2 у вітреальній порожнині після оперативного лікування РВС. Поглиблено знання про можливі причини неповного відновлення гостроти зору у пацієнтів після оперативного лікування з приводу регматогенного відшарування сітківки. Результати

дисертаційної роботи повністю знайшли відображення в опублікованих наукових працях дисертанта.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів дослідження.

Результати проведеного дослідження є перспективними для подальших наукових досліджень.

Дисертантом виявлено статистично значимі зміни міроциркуляторного русла сітківки за даними ОКТ-а та рівні ангіопоетину-2 у скловидному тілі, які впливають на відновлення зорових функцій у післяопераційному періоді.

Виявлені зміни мікроциркуляторного русла макули дають можливість своєчасно і точно спрогнозувати низьку гостроту зору в післяопераційному періоді.

Виявлений зв'язок між змінами мікроциркуляторного русла та ангіопоетином-2 у скловидному тілі дозволяє спрогнозувати можливу гостроту зору пацієнтів навіть через один рік після оперативного втручання, та дає змогу лікарю покращити функціональні результати після оперативного лікування.

Результати дослідження мають суттєве практичне значення і можуть бути використані як основа для подальших наукових досліджень.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертант продемонстрував глибокий аналітичний підхід до виконання наукового завдання, повністю виконав поставлену мету. Автор опанував методологію наукового дослідження на високому рівні, що дозволило отримати плідні результати дослідження і впровадити їх у практичну діяльність.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому.

Дисертаційна робота Іванченко А.Ю. написана за загальноприйнятою схемою, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 №759. Наукова робота представлена на 139 сторінках, з них 94 сторінки основного тексту, містить анотацію українською і англійською мовами, зміст, перелік умовних позначень, вступ, основну частину (складається із 5 розділів), список використаних джерел 217 і додатків.

Дисертаційна робота починається з **анотації** українською і англійською мовами, в якій стисло висвітлені основні наукові досягнення роботи, ключові слова. Список наукових праць дисертанта оформлено згідно вимог, містить 217 основних наукових праць.

У **вступі** автор обґрунтовує актуальність теми та її прогалини, що існують в сучасній літературі щодо дослідницького питання. Чітко сформульовані мета та завдання, об'єкт і предмет дослідження. Відображені наукова новизна і практичне значення отриманих результатів, особистий внесок дисертанта.

У **Розділі 1 «Огляд літератури»** наведений структурований аналіз вітчизняних і зарубіжних джерел інформації щодо сучасних поглядів на показники захворюваності на регматогенне відшарування сітківки, роль ОКТ-ангіографії в оцінці морфологічних змін сітківки після ендовітреальних операцій з приводу РВС. Вдало представлені відомості про ангіопоетини та їх роль у судинних захворюваннях сітківки. Проаналізовані літературні дані щодо змін структурного, перфузійного і функціонального стану ретинальної тканини в післяопераційному періоді після вітректомії з приводу РВС.

Розділ 2 «Матеріали та методи дослідження» складається з 6 підрозділів. В даному розділі детально наведена чітка характеристика клінічних груп спостереження, методів клінічного, лабораторного та інструментального обстеження, розподілу хворих на групи.

Чітко описані критерії включення і виключення з дослідження, представлена детальна характеристика досліджуваної групи – 118 пацієнтів з первинним РВС, які були поділені на 2 групи в залежності від стану макулярної ділянки сітківки (macula-on та macula-off). Всі методики стандартизовані. Статистична обробка отриманих даних виконана на сучасному рівні з використанням пакету прикладних програм.

Розділ 3 «Характер та взаємозв'язок змін морфологічного стану сітківки до та після хірургічного лікування регматогенного відшарування сітківки» складається із 2 підрозділів.

В першому підрозділі проаналізовані результати функціональних методів дослідження у пацієнтів в до та післяопераційному періоді та в динаміці. В другому підрозділі представлені зміни судинного статусу центрального відділу сітківки у пацієнтів з РВС по даним ОКТ-а.

Результати, отримані у цьому фрагменті дисертації, представлено у 15 таблицях, ілюстровано 5 рисунками. Розділ закінчується висновками, які узагальнюють результати проведених досліджень.

Розділ 4. «Рівень ангіопоетину-2 у скловидному тілі хворих з регматогенним відшаруванням сітківки і його зв'язок зі змінами мікроциркуляторного русла сітківки».

Даний розділ висвітлює результати дослідження рівня ангіопоетину-2 у скловидному тілі хворих з РВС в залежності від даних ОКТ-а та оцінюється вплив ангіопоетину-2 в скловидному тілі на стан мікроциркуляторного русла. Розділ змістовний, результати дослідження висвітлюються детально, ілюстрований 6 рисунками та супроводжується 10 таблицями.

У розділі «Аналіз і узагальнення отриманих результатів» автором проведено детальне обговорення результатів дослідження. Написаний за традиційним принципом, містить узагальнення власних досліджень дисертанта, що співставленні з сучасними даними інших науковців.

Висновки практичні рекомендації дисертації повністю відповідають поставленим автором меті та завданням дослідження, зроблені на основі фактичного матеріалу і відображають основні результати виконаної роботи. Загалом, здобувачу вдалося досягнути мети дослідження, виконати всі поставлені завдання та зробити відповідні висновки. Загальна оцінка дисертації - позитивна.

Дотримання принципів академічної доброчесності.

Полтавський державний медичний університет має внутрішню систему перевірки академічних текстів на наявність запозичень. Академічні тексти перевіряються на основі Положення «Про порядок перевірки в Полтавському державному медичному університеті текстових документів- дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної

літератури, навчально-методичних видань, засобів навчання., кваліфікаційних робіт здобувачів освіти усіх рівнів на наявність плагіату», що базується на чинному законодавстві України.

Публікації та дисертаційна робота Іванченко Анни Юріївни «Підвищення клінічної ефективності хірургічного лікування регматогенного відшарування сітківки шляхом оцінки імунологічних та анатомо-морфологічних показників» не містить виявлених текстових та інших запозичень. Рівень оригінальності становить: 92 %, що підтверджено звітом.

Недоліки дисертації щодо до її змісту та оформлення.

Суттєвих зауважень до виконаної дисертаційної роботи немає. Є окремі стилістичні помилки та некоректні вирази. Привернуло до себе увагу занадто об'ємні скорочення. У дисертаційній роботі достатньо значна кількість матеріалу представлена у вигляді таблиць і відсутні знімки ОКТ –а у пацієнтів в до та післяопераційному періоді.

При рецензуванні дисертаційної роботи виникли наступні питання:

1. Чому перше обстеження у після операційному періоді проводилося у терміні 1 місяць а не раніше ?
2. Чому для дослідження порушення мікроциркуляції сітківки використовували ОКТ-а, а не флуоресцентну ангіографію?
3. Які, на Вашу думку, можуть бути методи впливу на рівень ангіопоетину-2 у хворих на РВС?

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Зважаючи на отримані результати наукового дослідження, висновки та практичні рекомендації, зроблені автором, матеріали дисертаційної роботи можуть бути використані в практичній діяльності офтальмологів та офтальмохірургів.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Зважаючи на вищенаведене вважаю, що дисертація Іванченко Анни Юріївни на тему: «Підвищення клінічної ефективності хірургічного

лікування регматогенного відшарування сітківки шляхом оцінки імунологічних та анатомо-морфологічних показників», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, в якій завдяки отриманим новітнім науковим результатам, сформульованим положенням та висновкам вирішено актуальну для медицини наукову та практичну задачу щодо прогнозування відновлення зорових функцій у пацієнтів з регматогенним відшаруванням сітківки в післяопераційному періоді і впливу ангіопоетину-2 на стан мікроциркуляторного русла сітківки.

За актуальністю теми роботи, науковим і методологічним рівнем та обсягом виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів для медицини та повнотою висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях дисертація у повній мірі відповідає існуючим вимогам згідно Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Іванченко Анна Юріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент:

Доцент закладу вищої освіти
кафедри оториноларингології
з офтальмологією Полтавського
державного медичного університету,
кандидат медичних наук

Віта РЯДНОВА